

АГРАРНИ ПРЕГЛЕД

ОРГАН САВЕЗА АГРАРНИХ ЗАЈЕДНИЦА ЈУЖНЕ СРБИЈЕ

Издаје сваког 1. и 15.
у месецу.
Рукониси се задржавају
Радови се хоноришу.

Уредништво и администрација:
Принца Ђорђа број 5
Телефон број 61.

УРЕДНИК:
ЧЕДА В. ЈАНКОВИЋ

ПРЕТПЛАТА:
Годишње 30 Дин.
Полугодишње 18 Дин.
ОГЛАСИ ПО ТАРИФИ.

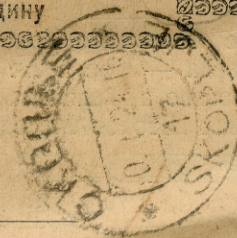

САДРЖАЈ:

- ЧЕДА ЈАНКОВИЋ: — — — — Аграрни проблем Јужне Србије
 - ДРАГИ — — — — — Савез Аграрних Заједница
 - ЈОЦА МАРКОВИЋ — — — — Пред јару сетву
 - С. Б. СЛЕПЧЕВИЋ Значај доброг плодорода у пољопривреди
 - ГАЈА УРОШЕВИЋ — — — — Насељеницима Јужне Србије
 - МИЛУТИН МИЛИЋ — — — — Живинарство
 - ГАЈА УРОШЕВИЋ — — — — Пчеларство
- Вест и из Савеза, Бетешке и два некролога

Први насељеници у Неродимљу прерабају Косовску ледину

Књижара и трговина хартије, цртаћег, канцелариског
и школског прибора

Браћа Кангрга и Друг — Скопље

Краља Петра улица бр. 35

препоручује своје велико стовариште хартије
и коверата за званичну и приватну преписку
велики избор књига за трговине, новчане
заводе и индустриска предузећа, велики из-
бор свих врста мастила, боја, гумирабике и
печатног воска, велики избор свих врста
пера и увлака за пера и т. д. и целокупан
материјал за инжињере и архитекте као и
војне техничке установе.

Цене најумереније и утврђене.

Савез Аграрних Заједница

Продаје по најумеренијој цени у својим магацинима: у
Скопљу, Приштини, Кос. Митровици, Велесу и Градском,
ручне вршалице, жетелице, косачице, тријере, плугове,
копачице, ветрењаче, сејалице, круњаче, прекрупаче,
тоцила за косачице, прибор за прскалице, резервне ра-
онике, цакове, плави камен, сумпор, кола воловска, јар-
мове, колица ручна, точкове за кола, маказе за воћке,
маказе за скидање гусеница, шарке за прозоре, врата,
браве, ригле, рајбера, ексера, грабуље дрвене, мотике,
ашове, виле дрвене — гвоздене, косе, пијукe, сикире,
калемарске ножеве, кљешта, брусева, обле жице и српове.

Вена Глигоријевић — Скопље

Најбогати е стовариште Колонијалних артикала и деликатесне робе — Слаткиша, компота, конзервисаног
воћа и поврћа — Све врсте страних и домаћих сирева — Ческе шунке и саламе — Српски специјалитети:
ужички производа, Галичнички кашкаваљ и сир. — Усољене рибе. — Првокласна вина страна и домаћа. —
Коњак Штоков Медединил и др. — Рума — Француског ликера и друго по најнижим ценама.

Због сеобе штампарије нашега листа, први број је задоцнио. Молимо за извињење.

АГРАРНИ ПРЕГЛЕД

ОРГАН САВЕЗА АГРАРНИХ ЗАЈЕДНИЦА ЈУЖНЕ СРБИЈЕ

Издаје сваког 1. и 15. у месецу.
 Рукопис се задржава.
 Глаголи се хоризишу.

Уредништво и администрација:
 Принцип Борџа број 5
 Телефон број 61.

УРЕДНИК:
 ЧЕДА В. ЈАНКОВИЋ

ПРЕТПЛАТА:
 Годишње 30 Дин.
 Полугодишње 18 Дин.
 ОГЛАСИ ПО ТАРИФИ.

Аграрни проблем Ј. Србије

Стварањем наше нове државе отворени су многи проблеми. Од више делова Аустро-Угарске монархије од којих је сваки имао своје специјално законодавство, па чак и различиту администрацију, требало је заједно са Србијом, створити једну државу са једнообразним законима и администрацијом. Поред тога требало је у Ј. Србији праведно решити аграрно питање и раширити онај, узурпацијом створени хаос у имовинском погледу, па створити економски поредак, који би омогућио брзо привредно подизање ових крајева. Већ сами ти задаци веома су замашни, задају много посла и захтевају много савесности, трудољубља, пожртвовања и патриотизма, да би се успешно окончали.

Али задаци наших државника постали су још тежи, јер се компликовали и разним социјалним проблемима наслеђеним од старих режима. Ново доба поставило је новој држави нове постулате који су истина и раније постојали, али мање више у хаотичном стању. Решење тих проблема није значило само одговарање духу новог поратног времена ни повијање даху који је од Руске Револуције заструјао преко граница Русије целим светом, већ је оно имало да обезбеди духовну и социјалну равнотежу између нових крајева Југославије и крајева Србије, оне Србије, чији је демократски дух и омогућио уважавање велике концепције о државном јединству и чије су неизмерне жртве и материјално обезбедиле распад две велике државе.

Не решавати пак наслеђене проблеме значило је омогућити егзистенцију живе контрадикције између старог и новог, између назатка и напретка између светлих фактора садашњице и будућности и мрачних анахронизама пропале прошлости. А одржавање таквог стања опет значило би довођење у питање и саме демократске структуре српског друштва, које се без ње не може замислити и које би без ње било лишено свих услова за напредак.

Зато је дужност наших државника била да приступе и то што пре, раду на расветлавању и

расправљању свих ових проблема. Дужност им је била да се овоме послу посвете са што више озбиљности и са најпунијом савесношћу. При овом раду није требало помишљати на партијске или локалне интересе. Пред собом се морао имати само општи интерес, морало се тежити једном здравом циљу — правилном решењу постављених проблема.

Питање обезбеђења привредне продукције у нашој земљи (која је услед рата и у поратном добу знатно попустила) преставаљало је несумњиво најважнију тачку у програму привредне обнове наше земље. И зато је Аграрна Репформа, најважније и најтеже наслеђе од старих режима, имала велики социјални циљ да санира ратом погоршане и несређене економске прилике и да разумним радом омогући економско напредовање наших држављана,

Са том паролом почело је и спровођење Аграрне Репформе и колонизација Јужне Србије, али без довољно уверења, да то питање представља крупан и сложен државни проблем и да као такво засеца и у стабилност самог државног организма. Међутим то је питање баш због напоменутог хаотичног стања у имовинском погледу већ на први поглед истичало обилност проблема и тешкоће за његово решење. Јер, пре свега решењу аграрног питања у Ј. Србији претходи један врло тежак проблем: одредити које је земљиште чивчијско, а које је слободна власност. Ово је први камен на који се спотакла Аграрна Репформа у Јужној Србији, јер су Претходне Одредбе за припрему аграрне реформе прогласиле чивчије слободним на својим земљиштима, али се није имало података ни мерила за оцену питања која су земљишта чивчијска. На овом терену почела је одмах борба. Ствар се компликовала у два правца. Дуго експлоатисане чивчије, сада слободне, заузеле су интранзигентно становиште, узети све, не дати ништа беговима, јер сва је земља чивчијска, и, осећајући се на бољем моралном терену и подстакнути политичким вођама, унели су сву жестицу у борбу, као што то у осталом у оваквим приликама и бива. Бегови

опет, као једини интеллигентни представници муслиманског живља, коме су се и за политичке вође намитнули, направили су од овога чисто социјалног питања не само политичко, већ и верско, готово некакво муслиманско национално питање, старајући се да свима средствима изиграју чивчијска права. Такви односи заоштравали су незадовољство и расположење сеоских маса против бегова и то је отежавало држави да воспостави равнотежу социјалних сила и да према стварном социјалном интересу нађе што правилније и што брже решење. У томе знаку отпочела је Аграрна Реформа у Јужној Србији.

Са севера земље, још у првим данима формирање наше нове државе, почеле су се приливати масе људи гладних за земљом, људи који нису ни мало познавали наше крајеве, а жудили су за њима, не премишљајући много, заведени да је благостање овамо већ на самој површини њеној. Притисак је био велики и Министарство Аграра му је нашло одушке у испраћају тих маса у наше крајеве. Притисак је дакле пребачен на аграрне органе у Јужној Србији. Тако је дошло до парадокса да последица претходи узроку. Колонизација је почела пре аграрне реформе, а после стално ишла упоредо с њоме, у место да дође за њом. Управо унутарња колонизација вршила се онако, како државе које имају колонија врше спољну колонизацију.

Тако су ови велики послови почели дакле без икаквог здравог плана, без икаквог смисла, без довољно организованих надлештава и без средстава. Тежак задатак са баластом живе силе, која је непрестано пристизала, навалио се на неспособну администрацију, вођену, с малим изузетцима, без икаквих знања из права, пољопривреде и с недостатком потребне природне интелигенције. Земља је додељивана без икаквог критеријума, без техничких елабората — од ока, давана је сваком ко пружи руку и где пружи руку, а многи су је и сами узимали. Дуго и дуго није се знало ни ко је земљу добио, ни кад, ни где, ни колико. Резултат оваквог рада био је, да од подељене земље ни 40% нису добили они земљоделци, који је фактички раде, да се поред честитих насељеника угурали око варошких центара нерадници, паразити и спекуланти, који никакве везе са земљорадњом немају или који у најбољем случају екстензивно економишу, да се потпуно заборавили вредни домородци који су с правом од политичког ослобођења очекивали и економско ослобођење, па је чак било и примера да су у корист спекуланата и паразита ови људи губили и оно парче злехуде земље које су за време узорпаторског Турског режима уживали. Приватна имовина била је у велико злоупотребљена и у место да санира несређене економске прилике, Аграрна Реформа је потенцирала хаотично стање, створила хиљадама спорова, створила opak антагонизам између насељеника и мештана и несносно стање и једним и другим.

Пуне две године ради се, истина врло тромо, на сређивању односа, на корекцији почињених грешака и на ублаживању последица разорног рада,

које изражавају велики утицај и на данашњи ток послова. Али то не иде тако глатко, јер Аграрна реформа и колонизација Ј. Србије, ми то морамо отворено рећи, има много својих непријатеља и споља и изнутра. Спољни непријатељи и њихови циљеви познати су. Они у разумном извођењу ових послова виде глобоа колач својој разбојничкој акцији у нашим крајевима. Унутарњи непријатељи су: бегови, несавесни политичари свих странака и патентирани родољуби, непозвати „пријатељи народа и насељеника“ чије главе, набујале од рефорама Ј. Србије, парирају сваку паметну акцију за санирање прилика, потпомажу одржавање хаоса, не презајући ни од завођења јавног мњења путем штампе.

На нашем првом овогодишњем Конгресу у Приштини који је био сјајна и величанствена манифестација народног јединства, који је представљао право Бранково коло, је је сабрао једнодушну и загрљену браћу из свих крајева наше Отаџбине, лепо су изложене све незбрје које подноси наш живаљ од овог несређеног стања. Разуме се, да насељеници као економски најслабији елемент највише и трпе. Тада је пала идеја о покретању овога листа, који има задатак, да уз моралну и материјалну сарадњу просвећених и племенитих синова ове земље, којима на срцу лежи добро Јужне Србије, убрза савесно ликвидирање свих ових, у принципу добро, а у извођењу кроз рђаво постављених проблема.

У Ј. Србије леже огромне просторије одличне а необрађене земље. И док у другим напреднијим крајевима Аграрна Реформа, као замашан економски преображај не може проћи без потреса, без моментаних штета, јер распарчавање великих поседа и прелаз у мале неминовно захтева изванредан проценат жртва, изванредан привремени минус у продукцији, догле је у Ј. Србији обрнуто. Недогледне просторије дивне земље, али пуне и необрађене само чекају вредне руке да је разраде. И кад има земље у изобиљу, а и сиротиње у изобиљу грех је не саставити их.

Разумно извођење Аграрне Реформе и колонизације има задатак да што пре приведе култури ову необрађену богату земљу и да тако што пре економским преображајем Јужне Србије обезбеди благостање њених суграђанина.

Да би се то постигло треба по нашем мишљењу што пре ликвидирати питање чивчијско и створити сигуран критеријум о томе, које је земљиште чивчијско, а које је слободна власност. Треба снабдети земљом сву сиротињу овамошњу и из разних крајева наше простране Отаџбине. Ситне варошке занатлије, који се у овим крајевима иначе претежно баве земљорадњом, треба помоћи да до земље дођу. Најзад нарочито не треба заборавити, већ донекле занемарене националне раднике Ј. Србије, који пре свих заслужују пуну пажњу и поштовање. Ти пионири слободе, који после напорног рада пуног пожртвовања и данас тихо, без хуке и аларма у економској беди апостолски схватају и врше своју патриотску душност, заслужују да им држава у виду народног признања помогне додељивањем земље, макар и по

мањој норми, оне исте земље, коју они тако ватрено воле и коју су они и њихове породице тако често натапали крвљу и сузама.

Треба још уз то ширити задружну идеју и развијати осећаје солидарности између хетерогених елемената насељеничких међусобно и између њих и домородаца. Најзад треба извршити ревизију досадањег насељавања на вредне и честите насељенике обилато помоћи да се што пре економски подигну, а спекуланте, паразите и све оне несавесне и деморалисане елементе који злоупотребом државних средстава компромитују идеју Аграрне Реформе најурити са земље.

Приказујући у најопштијим линијама погледе на досадање извођење аграрне реформе и најопштије напомене о пословима, које би, мислимо требало одмах предузети, ми смо истовремено приказали и програм нашег листа. За остварење његово ми ћемо се свим силама трудити. Најпре да привучемо што више пажњу свих надлежних фактора на Ј. Србију и да их отргнемо из летаргије у коју су запали, затим да их позовемо да снажно и смело прегазе преко свих препона и појединачних интереса и право пођу великом циљу Аграрне Реформе, како их зову интереси нашег напашеног народа и државе.

Чеда В. Јанковић

Савез Аграрних Заједница

Врло је мали број међу нашим насељеницима, члановима Аграрних Заједница који би умели рећи ма шта о Савезу Аграрних Заједница у Скопљу. Напоследку, то и није никакво чудо, јер није имао прилика да о томе ма шта чује. Стога смо се решили, да ми на овоме месту изложимо у кратким потезима оно што је најважније о Савезу, те да на тај начин упознамо што већи број с овом врло корисном установом.

Све заједнице дужне су да се удруже у Савез. Оснивање Савеза региструје се код Првостепеног Суда исто као и оснивање Аграрне Заједнице.

Тако основан Савез има да се побрине, да и све друге Заједнице, које се буду оснивале, прикупи у своје коло и даље се о њима стара да правилно и успешно делају. На који ће начин Савез успети да своје чланове — Аграрне Заједнице упуту на правилан и успешан рад, то је Савез јасно изразио у својим правилима, из којих ћемо извадити неке податке.

Циљ је Савезу, да из сопствених новчаних средстава чини позајмице својим члановима Аграрним заједницама. Шта значи то: из сопствених средстава? То значи, да ће Савез давати само онда позајмице, ако буде имао у својој рођеној каси новца а неће се упуштити у то, да за своје чланове јамчи — писмено али усмено — те да ови долазе до меничног или каквог другог кредита.

За задовољење ове потребе, т. ј. давање позајмица, Савезу стоје на расположењу за сада ови извори: 1) члански улози: 1) уписнина, коју полаже сваки новоуписани члан; 3) државна позајмица; 4) зајмови разни које Савез пољубољно закључи; 5) субвенције државне; 6) поклони и завештања; 7) резервни фонд Савезов и најзад из штедионичних улога. Све сувишке у готову новцу и уштеде, како својих задругара тако и других улагача, Савез прима на приплод и плаћа интерес. На овај начин Савез привикава своје чланове штедњи, те и морално утиче на њихов културни напредак.

Није довољно збринути неког ако му се да готов новац у виду позајмице, па да он, за скупе паре, набавља рђаве потребе, рђаву робу, од обљижних дућанија и шифарци а те да оно што је добио на јефтином интересу, да дућанији па још и више у виду велике зараде, доброга профита. Потребно је да се на некакав начин ови друштвени паразити обиђу, да се из њихових сисаљки и канџи извуче наш неук и економски нејачак привредник а по готову колониста, који долази непознат у едну сасвим нову околину за њега.

Да би и овоме злу ставио на пут, да би и овде помогао својим члановима, Савез је себи ставио у задатак, да набавља својим члановима разна средства за посебну или заједничку употребу: пољопривредне справе и алате, семе-

ње, саднице, стоку, сировину за прераду; разну грађу, за домове и. т. д. Поред тога, Савез ће — кад му се зато укаже прилика — набављати и средства за потрашњу: со, гас, зејтин, опанке и све друге намирнице потребне привреднику.

Како наше колонисте из дана у дан све више јачају економски, није далеко дан, када ће Савез приступити продаји производа за рачун својих чланова, у своје магацине, које е век почео да подиже (као што су они у Велесу). Савез ће прикупљати пољопривредне производе и друге израђевине својих чланова и онда ће их он продавати тамо, где им цела буде највећа.

Ако Савез нађе за потребно, и да ће користити његовим члановима, он може и сам производити пољопривредне производе као на пример: саднице, семе за усеве и. т. д. Поред тога може гајити разну стоку за приплод као и живину.

Из ово до сада изложеног јасно се види, да је Савез Аграрних заједница једна врло потребна установа. Поред очинског старања да своје чланове економски ојача и материјално подигне снабдевањем најпречих потреба за живот и рад, он се стара да своје чланове и морално васпита, као што е развијање свести и штедњи, образовање путем предавања, брошура и. т. д. Није ми то очинско старање кад неко о вама води рачуна не само да не умрете од глади, већ се труди, да од вас створи вредне, честите и ваљане грађане? Ето какве су све користи од Савеза и мислимо да нисмо погрешили кад смо још у почетку казали, да је ово једна врло корисна и врло хумана установа јер је, као таква, привукла пажњу и наших највиших фактора у земљи, те јој ови свуда и у свакој прилици указују пуно предусретљивост и обилну помоћ.

Али да наставимо даља излагања о уређењу Савеза.

Малочас рекосмо, да чланови Савеза могу бити само Аграрне Заједнице. Поред Аграрних заједница могу бити чланови и обласни Савези. О овим Савезима говорићемо доцније, у једноме од идущих бројева. Појединачна лица могу такође бити чланови Савеза, али само и једино онда ако су изабрана за члана управног или надзорног одбора или ако су се истакли као пријатељи земљорадње, задругарства и томе слично, а нису чланови ни једне Аграрне заједнице.

Права и дужности чланова Савезових, прописана су правилима. У главноме права њихова састоје се у томе, да се за све оно што је Савез ставио себи и задатак обраћа на њ, да им овај помогне било материјално или саветом.

Од дужности, које се намећу члановима Савезовим да поменемо само једну од главних и која дубоко засепа у материјалне интересе Савеза а тиме и њих самих — његових чланова. Сваки је члан дужан да упише најмање један удео од 200.— дина на сваких својих десет чланова и да плати по 10.— дина на име уписнине од сваког члана. Плаћањем ових удела, Савез долази до сопственог капитала, што

ће рећи, биће у могућности да на тај начин новчано помогне већи број својих чланова. Због тога је ово една од првих дужности коју има сваки задругар — Заједница — да испуни према Савезу.

Целокупним пословима у Савезу рукује Управни Одбор састављен од девет лица и то: четворица се бирају из средине задругара, остала петорица од лица која стално или бар на дуже време живе у Скопљу и која неморају бити чланови Заједница, већ су се истакли као стручњаци или пријатељи овога покрета.

О извршењу свих одлука Управног Одбора стара се Управник, који стоји на челу свег Савезовог особља.

За чланове Управног Одбора се бирају људи од поверења, са добром прошлошћу и ничим несокаљивим, имевом. На њихово лично поверење даје држава сваке године Савезу по неколико милиона динара годишње, јер је уверена, да ти људи, не само што тај новац неће у лудо страћити, и упропастити, него ће га најкорисније употребити. Али и крај свег тог поверења, чланови Управног Одбора одговарају целокупним својим имањем за штету која би произашла каквим њиховим противзаконим радом.

Звања чланова Управног Одбора су почасна и без икакве награде, јер је Савез хуман а не спекулативна установа. До последњег конгреса, одржатог у Приштини, чланови овога па и Надзорног Одбора узимали су учешће извесним процентима у чистој уштеди Савезовој и на тај су се начин награђивали за свој рад у Савезу. Садања Управа налази да се хуманост не да ничим платити те се одрекла на овоме конгресу свих повластица и у томе смислу је и правила савезова променила, јер сматра најзад и то, да онај који се бори за народно благостање не може отуда очекивати, ако је истински борац, никакве личне користи.

Поред Управног Одбора Савез има и свој Надзорни Одбор, који се састоји из 5 чланова Аграрних Заједница.

Али као највиши орган Савезов је скупштина задругара — конгрес. Њих има редовних, које се састају једном годишње и ванредних, које се држе — сазивају — према потреби. Ови конгреси су обично још и манифестација задружне мисли а осим тога, они дају и ачег подстрека за ширење те идеје у најдубље слојеве маса. Отуда се конгреси не држе у једном и истом месту, већ се даје могућност да задругари из крајева мање напредних дођу у места културнија те ту на лицу места, увиде својим рођеним очима оно у чему су они заостали. Затим им се даје могућност да се упознају са нашом пространом и лепом Отаџбином и т. д.

Најзад, да при завршетку ових редова додамо још и ово о Савезу. Напоменули смо, да Савез не ради за добит — бар. Он се — дакле, не упушта у спекулативна подухећа која би му донела великог блага, већ ради само оне послове, који ће бити од користи за његове задругаре. По себи се разуме, да је Савез због тога у тежем положају јер мора водити строгог рачуна о томе да на понеком послу не изгуби. Али паметним и добро смишљеним пословима ипак се успе, да се уштеди по што шта преко године. Та се уштеда, без мало цела, уноси у резервни фонд Савезов. А чему служи тај резервни фонд, биће говора доцније о томе на овом истом месту.

Драги

Пажња Задругарима

Савез Аграрних Заједница Ј. Србије прима новац на штедњу и плаћа 6 од сто интереса. Издаје без отказа.

Пред јару сетву

У јужној Србији култивише се око 16000 хектара земље пшеницом. Пре Балканског рата пшеница се гајила махом као озими усев. По негде, као у Метохији а делом и у Косовском вилајету гајило се после кукурузишта и јара пшеница која је доносила принос као и озима, а по каквојли није овај ни мало уступала. Само што је принос за 20% био мањи услед раних пролетних суша.

На тежим земљама као што су иловаче и глинуше јара пшеница ни мало не подбацује озимом јер се у оваковим земљама с пролећа дуже влага задржава. Ко одлучи са сејањем озимне пшенице треба да сеје јарицу.

Познато је свима да колонисте и они којима је земља скоро додељена нису били у стању да посеју озиму пшеницу, с тога налазимо за потребно да у овоме правцу пружимо мало поуке, у толико више што смо дознали да је и Савез Аграр. Заједница учинио корак за набавку семена јаре пшенице. Време је врло кратко до времена сетве и ако Савез успе да семе ни у коме добље и раздели пољопривредницима могу се очекивати врло повољни резултати.

Сад мало поуке.

Ако њива није с јесени припремљена како треба онда ју ваља с пролећа два пута преорати. Први пут што дубље и најмање две недеље пред сетву. Када се земља слегне треба предузети орање за сетву. Ово орање може бити мало плиће али свакако удесити плуг да што уже сече бразду како би земља била што трошњија и за сетву подеснија.

Сејање треба с пролећа извршити што пре чим се земља оцеди и просуши толико, колико је потребно да би се могло радити. Сејање јарице на мокру земљу не препоручује се. Свакако за јарицу задње време конач март. Касније боље је други познији усев сејати него јару пшеницу.

Семе треба пред сетву добро очистити и у раствору плава камена намочити да би се предупредила главница која нарочито јаре усева напада.

Даљна нега састоји се у прилежном плевљењу и требљењу корава док усев толико не ојача да му корови не могу нахулити.

Оволико само ради напомене и савета за оне који буду јарицу гајили, а доцније даћемо и ближа обавештења.

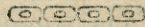
Ако Савез успе да на време набави семе јаре пшенице, онда ће тиме самим одпочети успешнији рад газдовања код својих задругара.

Јоца Марковић

„Аграрни Преглед“

растура се у велики број примерака у целој земљи зато ће Вам огласи у њему донети велике користи

Значај доброг плодореда у пољопривреди.

Кад се биљке једне исте врсте негују више година на истом земљишту, онда те биљке постају: много крхљавије тако да слабије расту, лакше их нападају инсекти и разне биљне болести; преје храну само из једног слоја обрађене земље, коров међу њима јаче укорени, захтевају много више ђубрета и у овом случају земља се само на једноставан начин обрађује.

Да би се све ово избегло и да би имали на уму и биљку која долази после већ засејане биљке онда морамо завести један ред и правац приликом сејања биљака, т. ј. треба на истом земљишту сваке године сејати разне биљке. Овако заведени и уобичајени ред сејања, у пољопривреди називамо *Плодоред*. Наши пољопривредници Јужне Србије, у које можемо слободно убројати и већину наших насељеника, знају врло мало о значају добро формираног плодореда, па зато овде и имам намеру, да укратко и без икаквих страних и техничких израза, наведем добре стране плодореда.

1). Плодоредом се спречава приступ по биљку штетних инсеката, јер они се најбоље залегу у земљи а под усевом који се ставио сваке године, уза стојице на истом земљишту сеје. Разлог овоме је, што несвесна прста инсеката тражи и узима храну само од нарочитих биљака, али променом усева т. ј. увођењем доброг плодореда, нестаје ове нарочите хране за инсекте, и тако они морају угинути или се којекуда разбећи.

2). Газдинство са добрим плодоредом захтева много мање ђубрета него обично газдинство. Разне биљке траже и разне ђубрета као што и разне биљке имају и неједнаке величине свога корена, тако да једне остану врло плитке са својим кореном, а друге продру дубље и док једне црпе храну из горњег дела култивисане земље, докле дођи део исте земље остаје неисцрпљен, то значи да следеће засејана биљка мора бити дужег корена како би се могао искористити и овај неисцрпљени део култивисане земље.

3). Плодоредом обухваћене биљке као што су разне детелине и у опште легуминозне биљке — зримају своју храну из земље и из ваздуха, из земље примају храну готово као и све остале биљке и из ваздуха нешто више а то је Nitrogen (азот) који се помоћу бактерија што се налазе у чворићима на корењу ових легуминоза — претвори у одличну биљну храну за следећу посејану биљку. Ето баш зато се пшеница обично сеје после детелина.

4). Наравно у плодоред се морају убројати и окопавине, као што су кромпир, сточна репа, кукуруз, купус и т. д. Окопавине обично долазе после житарице, јер док су расле детелина и житарице за то је време земља постала отврднута а и коров се почиње укоренавати. Доласком окопавине, а помоћу мотике коров се потпуно уништи, а земља се добро

уситни и омекша. После окопавина долазе биљке којима је потребно овако приређена земља. Окопавине долазе опет после неколико година.

5). Са добро удешеним плодоредом преобразићемо и већи део наших ливада, јер нам оне не требају као и пре за сено, пошто са добрим плодоредом добивамо довољне детелине и сточне репе за исхрану наших домаћих животиња.

Као што видите добро удешен плодоред не само да ће бити од велике користи сваком пољопривреднику, него и целој нашој држави која је и сама по себи највећим делом пољопривредна.

При састављању плодореда, морају се узети много чињенице у обзир, као што су: квалитет земље, њезина положај, а највише начин газдовања т. ј. дали се пољопривредник бави млекарством, сточарством, узгојем житарица или којом другом граном пољопривреде.

Плодоред има разних и многогодишњих, али сви су они базирани на један обичан четворогодишњи који се зове Норфолски (Норфолк је једно место у Енглеској где је најпре почео овај плодоред да се практикује). Тај плодоред је од прилике састављен овако: прве године сеје се озими усев, обично пшеница, — друге године долазе окопавине, као што су кукуруз, сточна репа, кромпир и т. д. — треће године сеју се прољетни усеви обично јечам или овас, — четврте године сеје се детелина или која од других легуминоза, — пете године долази исте што и прве и т. д. и т. д.

Саира Б. Слечић

Насељеницима Јужне Србије

Сматрам за особиту част, да упутим ово неколико речи главној артерији Јужне Србије — насељеницима. Зна се већ да насељеник у Јужној Србији има у првим овим данима да се бори са разним недаћама, које увек прате сваки почетак, од чега и потиче она народна: „сваки је почетак тежак“.

Нашем насељенику, да би корисно послужио идеалу за који је дошо у Јужну Србију, биће једна највећа потреба, да у свако доба, може добити добар савет по струци пољопривредној. „Договор кућу гради“, каже наш народ. И време је најбоље оправдало ову пословицу. Ми се, браћо насељеници можемо само тако одржати и напредовати, ако се будемо узајамно помагали и саветовали у погледу рационалног обрађивања земље, подизања у културном погледу ових наших богатих крајева, где је у средњем веку цветала култура и наше господство.

Ако ми сви заједно прегнемо, и станемо на своје место, ако сваки разуме своју дужност, цветаће опет наша поља, красиће наша брда гроздни виногради, и ми који сада морамо радити на томе зајед-

ничком добру наше земље, одмармемо се у својој старости под плодним племенитим воћкама, гледајући своју децу јаку и напредну, на своме огњишту. Тада браћо сваки од нас заборавиће своју данашњу борбу јер ће осетити да је испунио своју дужност човека, поданика и родитеља. Када ми, браћо насељеници будемо рационалним радом искористили ову земљу, ово неодмерено благо, када своју децу будемо у том погледу васпитали, да у будућности буду сретни, јаки и напредни у сваком погледу, престаће наша садања беда и невоља, захориће се веселе песме кршине наше омладине, преко поља и горе, а тиме смо се већ одужили матери земљи, јер је предајемо здравим синовима да је чувају и бране.

Да би наш исељеник могао да има уза се доброг учитеља и помагача, правог пријатеља, основан је лист *Аграрни Преглед*.

Ако се заједнички станемо споразумевати и помагати у својој дужности, наш ће рад сваки дан бити напреднији и у будућности трајнији, и тим ћемо постићи жељене резултате. У листу *Аграрни преглед* наћи ће насељеник упутство о рационалном обрађивању земље, о подизању виноградарства, о воћарству, пчеларству и свиларству, и т. д. и т. д.

Помоћу листа ћемо се споразумевати из разних крајева Јужне Србије по којој смо расејани, знаћемо где се шта ради, у свима пољопривредним струкама, знаћемо за сваку колонију, и бићемо прави задругари; знаћемо како се где насељеници осећају, јер несмемо више дозволити да нас нико гања и убија, а особито омаловажава, јер ми смо дошли на своје старо огњиште, да се препородимо и ове запуштене крајеве поново оживимо.

Г. Урошевић, из Мариног села.

Живинарство

Напредне државе обраћају нарочиту пажњу живинарству и њихов принос од извоза живине достиже огромне суме. У Француској постоје Удружења Одгајивача Живине, која испитују способности врста живине, добављају боље врсте, укрштавају расе, упућују гајењу, издају часописе и т. д.

Колико је ова грана привреде важна и корисна види се, не само по новцу добивеном од извоза, него и по радовима око ње н. пр. у Француској, Енглеској, Немачкој и другим државама постоје многе књиге (читаве литературе) написане о гајењу живине.

Код нас, на жалост, сме се слободно рећи, не обраћа се живинарству никиква пажња, а међутим гајење живине није скопчано ни са великим трошковима ни са каквом нарочитом вештином, а даје приходе сразмерно веће од свих других грана привреде. Треба само мало више воље и пажње, па је успех сигуран.

Казали смо већ, да се код нас не обраћа пажња живинарству; има привредника, који имају око куће живине а немају чак ни живинарника или где га има тако је бедан, да је исто као и да га нема. Наравно, да под рђавим условима и приходи су рђави. Док једна кокошка под добрим условима може снети за годину дана и преко 200 јаја, дотле, ако нема што јој је потребно, не може ни 100.

За сада скрећемо пажњу на најважније услове за опстанак живине: На првом месту долази здрава храна; (о чему ћемо доцније говорити) да живина мора имати добар живинарник, где се може зими од хладроће, а лети од жеге склонити; да је живинарник увек чист, јер се чистоћом спречава свака болест; нарочито ваља припазити на појење живине т. ј. да је вода увек свежа и чиста, јер загађеном водом добија се и лако преноси свака заразна болест.

Доцније, у идућим бројевима, ми ћемо се користити искуством напреднијих — нарочито Француза — и говорићемо опширније о гајењу живине.

Милушин Милић,
насељеник у селу Трубареву

Пчеларство

Много људи има који би у својим крајевима могли да се користе пчеларством, те да донесу својим кућама доста прихода, сами себи и својим породицама здравља, држави и околини користи.

Много људи има који воле овај вредни и корисни инстекат, који не тражи око себе много посла а може много људи да приволи да пчеларима постану, кад се са вредном пчелом упознају. Особито од када су вредни вештачки пчелари олакшали посао око пчеларства, својим знањем, вредноћом и вештином, те се више не мора пчеларити са простим плетеним кошницама, већ сандуцима са покретним саћем у рамовима.

Сандучних кошница има више врста, а свака се зове по имену пчелара који је по својем уму и знању направио; такав сандук, односно кошницу, имамо као Берзон — „Берзонку“ „Американку“, Професор Живановић (која се зове „Живановићева американка“) и т. д.

Даље, има још врста сандучних кошница које се једна од друге разликују по величини, али су све врсте добре, и боље се са њима пчелари него са простим кошницама. У те врсте спадају: „Да-дам-блатове“, „Руске“, „Алберхтијеве“ и т. д.

Сви ти вредни људи и вештачки пчелари писали су разне пчеларске књиге и упућивали народ да се што више вештачким пчеларством бави, и оставили су спомен своме имену вечито; особито где су крајеви повољни за пчеларство на својим пчеланицима држали су предавања о пчеларству и скупљали народ из разних крајева и показивали на лицу места како се на вештачки начин може пчеларити.

Али има још много крајева где се пчелари са простим плетеним кошницама, а крајеви су доста богати за пчеларство са обилатном пашом преко целе године, особито овде у Јужној Србији, где су већ почели поједини пчелари да замењују своје просте кошнице са сандуцима.

Него и данас има по селима у Јужној Србији где се баве само простим плетеним кошницама. У округу Скопља већином су крајеви добри за пчеларство, јер има доста ливада и пошумљених крајева, који по самој природи иду пчеларима у сусрет да се могу вештачким пчеларењем богато наградити.

Почетници пчелари, треба да се упознају са људима који се већ баве вештачким пчеларством, јер од истих добиће добре савете и упутства за почетно пчеларење; даље, треба да купују разне пчеларске књиге и да се удружују, како би што више добијали воље за пчеларство, а и разне алате добијали би јевтиније, како би могли сами правити сандуке за пчеле, а већ онога човека нема који се неби одважио на тако корисан посао, где би своје пчеле с године на годину умножавао, а не онако са простим кошницама, где при вађењу меда мора да побије све пчеле да себе награди.

У пролеће, кад су још мања друштва у простим кошницама, може се сво саће да поводи са пчелама заједно и полако да се умете у рамове сандучних кошница; мало концем треба привезати, и у сандучне кошнице рамове са саћем и пчелама уметути; то се мора урадити на лепом дану, топлотом и без ветра, а боље је ту операцију извршити пре подне него после подне. Пчеле ће још тај исти дан да учвршћује саће и восак за рамове; кроз два три дана треба коначно повести са којим је било саће повезано, и уметути вештачког саћа у рамове, како би пре почеле довршавати саће да могу доносити прашак и мед, а и матица да може да шири легло, јако би што пре било умножено друштво пчела, јер сваки пчелар мора имати увек на уму да само са добрим и јаким друштвом може користити имати.

Гаја Урошевић Сремац
(Колонија Марино Село)

Вести из Савеза

Први задружни курс.

Савез Аграрних Заједница Ј. Србије отвара ове године први задружни курс за обуку задружних пословођа.

Курс ће почети 14. јануара, а завршиће се 2. фебруара 1924. год. Услед недостатка просторија а и ради бољег успеха самих учесника, примаће се највише 25 ученика. Првенствено ће се примити кандидати оних заједница, које немају вештих пословођа.

Рок пријаве је 6. јануар 1924. год. Заједница која мисли пријавити кога на курс мора послати за кандидата пријаву која ће садржати: име и премиме и име очево, место и године рођења, које је школе свршио и је ли радио већ у којој заједници. Ову

пријаву мора да напише сам кандидат и да изјави, да ће по свршеном курсу радити код заједнице као пословођа или благајник најмање годину дана.

Препоручујемо заједницама да приступе одмах избору имајући у виду првенствено оне који имају добар рукопис, који добро знају сва четири вида рачуна и који су одслужили војску. Заједница ће бити благовремено извештена о избору и упутити кандидата тако да може благовремено наћи себи стан који им мора плаћати Заједница. Храну, материјал и наставу имаће бесплатно од Савеза.

По свешетку курса кандидати ће добити сведоштво са оценама.

Пшеница из Бугарске

Г. Министар Аграрне Репорме обећао је Управу Савеза Аграрних Заједница издејствовати неколико вагона од оне пшенице коју нам Бугарска има предати на име репарација. Ова ће се пшеница употребити на потребе насељеника у крајевима Јужне Србије. Ми смо необично дирнути и захвални на овој пажњи Г. Министра, који ни у каквој прилици не заборавља ове наше крајеве и њене насељенике.

Семе за пролећне усеве

Управа Савеза Аграрних Заједница замолила је Министра Финансија да са имања „беље“ уступи Савезу Аграрних Заједница 5 вагона пшенице јаре, која ће послужити насељеницима као одлично семе за пролећни усеви. Г. Министар се одазвао молби и тако изгледа да ћемо ускоро имати ту количину, која ће, надамо се подмирити потребе наших насељеника.

Белешке

Припреме за исушиње и мелиорацију мачвара

Министарство Пољопривреде и Вода својим буџетом за идућу годину обратило је већу пажњу на исушење већих мочвара и мелиорацију у Јужно-Србији. У том циљу дала је Генерална Дирекција Вода саставити скице од пет најмочварнијих поља, која би се још овог пролећа имала снимити фотографски из ваздуха помоћу авиона. Снимање из авиона, уопште, проналазак је најновијег времена те је за техничке а нарочито геодетске теренске радове тек у почетку примењивања. Овакви опити проведени су прошле јесени и код нас, на пространим барама Мачве и реке Мораве са задовољавајућим резултатима.

Вредност ваздушних фотографских снимака је особит за оне крајеве, где није снимљен и уређен земљишни катастар и. грунтовне мапе, као што је то случај код нас. За први период извођења хидротехничких радова већег стила узета су у обзир: Скопско, Струмичко, Струшко, Богданачко и Битољско поље, за која су скице са опсегом и установљеном површином већ припремљене и испослане Министарству. Снимање би имало настати почетком пролећа чим то време дозволи.

Како су хидротехнички радови од ванредног утицаја на опште агркултурно и хигијенско народно благостање, то ћемо имати у виду, да наше читаоце изближе упознамо са начином и врстама спровођења оваквих радова.

Одликовање

Управник Савеза Аграрних Заједница за Јужну Србију у Скопљу, г. Чедо Јанковић, на предлог Г. Министра Аграр. Указом Њ. В. Краља одликован је орденом Св. Саве IV степена.

Једна одвратна лаж.

„Политика“ од 24. децембра пр. г. у уводном чланку Потемкинова села под потписом Милосава Јелића доноси између осталог и један овакав став.

„Све то није видео г. Јанвић. Није запазио, на пример, да се за руке при изради једне насељеничке куће у Батањи давало тридесет пет хиљада динара. А кад такву и већу кућу подигне један сам насељеник код Скопља, он да шест и по хиљада.“

Овако ружне и одвратне лажне не могу успети код обавештеног света. Необавештене пак, ради којих се оне систематски и сервирају, упозоравамо да оваквим и сличним интригама, које извиру искључиво из мржње и пакости, не поклањају никакву пажњу ни веру.

† Васо Слијепчевић

Насељеник из Урошевца, председник Неродимске агр. заједнице и члан управног одбора Савеза Агр. Заједница Ј. Србије, умро је 5. августа 1923. год. у Скопљанској грађанској болници. Угасио се један племенит живот, једно несебично срце, које је вазда топло кучало, саосећајући више за туђу беду и невољу но за своју и своје породице.

После тешког живота испуњеног великом борбом за опстанак своје породице пок. Васо се из Херцеговине населио у Урошевцу још 1912. г. одмах по ослобођењу. Његовим заузимањем истовремено се населила једна већа група његових земљака. По ослобођењу Васо је још више развијао акцију за насељавање ових крајева привукао велики број вредних и ваљаних Херцеговаца и својим трудом на челу Заједнице и међу својим људима учинио да Неродимска Заједница постане једна од најбољих и најуређенијих у Ј. Србији.

Часним и поштеним радом пок. Васо је прибавио себи велико поштовање међу насељеницима и код целог грађанства у Урошевцу а био је изванредно цењен и од свих домородаца у срезу па чак и од Турака.

Умро је као пуки сировак и оставио за собом незбринуту жену са седморо ситне деце.

Смрт његова је велики губитак не само за његову породицу и његове многобројне пријатеље, већ и за саму нашу националну ствар, којој је пок. Васо тако предано служио.

Слава му и вечан помен међу нама.

† Милета Поповић Гаранчић

Још нам се нису осушиле сузе и утишали уздаси за пок. Васом Слијепчевићем, а ево где нам оде још један национални радник — из племена Васојевчића, умро је 25. ов месеца Милета Поповић Гаранчић. Пок. Милета је из кола оне старе гарде витешкога доба, коју је око себе скупљао кнез песник у оно заносно доба — када певаше: „Онамо, Онамо за брда Она“ Пуних 16 година био је витез телесне кнежеве гарде. — Сем тога — он је још у младим годинама са чапшћу носио крстаи барјак.

Још из малена одњихан и запојен песмом са гусала о витештву, о правди и слободи, он је вјечно сањао, пјевао и делао само за српство, за правду и за слободу.

Мудар и разборит, видимо деведесетих година где га племе одликује чином племенског капетана. А за тим га исто племе бира за народног посланика — у ком је положају остао и за време Балканског Рата. — И као народни посланик иде у борбу готово у свима борбама балканског рата као и противу Бугара на Брегалници. — Узео је живог учешћа у светском рату. А трагична 15. година затекла га је Скадру — као управника казног завода — где је заробљен од Аустријанаца и међу првима интерниран у Болдогасоњ.

По ослобођењу, Милета се враћа из ропства у родно место Лијеву Ријеку; али место куће налази гаревину; место тора и обора, пустињу и коров, коју је створила непријатељска рука. У то време долази са Солунског фронта, Милетин брат чувени Солунски јунак Вучић, који окупља омладину, постаје њен председник и живо ради на остварању своје вечне идеје: Уједињења. Милета добија крила и, онако измучен помаже свога млађег брата Вучића. Али — ах! Најамничка рука убије Вучића — и Милета мораде узети незбринуту децу и поћи за Маћедонију — где је са породицом насељен у Асан-бегову — до Скопља.

Намучен у ратовима; гањан и мучен у ропству у Маџарској, дотучен жалошћу за погинулим братом није могао више издржати, већ је пао као планински бор, кога ветрови обарају.

Али кроза све фазе свога паћеничког живота, Милета остаје велики Србин, несаломљени родољуб са непомућеном народном душом, какву могу дати само Васојевчићске горе. — Нека је слава добром Милети и вечни мир.

Св. К. Лабан

Савезу Аграрних Заједница Ј. Србије у Скопљу потребан је један чиновник за надзорштво аграрних заједница. Првенство имају кандидати са свршеном трговачком или учитељском школом. Плата по споразуму. Понуде са документима поднети управнику Савеза до 10. јануара 1924. год.

„ЗРНО“ А. Д.

Завод за рационално семенарство
ЗАГРЕБ -- Прерадовићева ул. 20. -- ЗАГРЕБ

Има на стоваришту све врсте господарског, баштованског и цветног семења, као и свих сорта воћака, корењака винове лозе, живих биљака, пресада, баштованских и виноградарских потреба и т. д.

ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО ЗА Ј. СРБИЈУ: САВЕЗ АГРАРНИХ ЗАЈЕДНИЦА
СКОПЉЕ, Принца Ђорђа улица 5 СКОПЉЕ

Прва Сремска фабрика кола ВУКОВАР (Срем)

Најстарија и најмодерније уређена фабрика. Израђује све врсте кола: воловска, коњска, кубикашка, том-поре (двоколица за насипање путева), даље све делове кола од првокласног материјала уз најповољније цене. Велико стовариште готових делова за све врсте кола.

Заступништво за Ј. Србију: Савез Аграрних Заједница, Скопље.

Филијал Земаљске Банке

— у С К О П Љ У —

прима новац на штедњу по

најповољнијој интерес-

ној стопи и врши

све банкарске

послове

уз најнижу

цену

„РАТАР“

Генерално заступништво за

Јужну Србију у Скопљу.

Увек има на стоваришту:

чисте свињске масти, пири-

нач глазиран, шампањ фран-

цуски, брашна све врсте и

кукуруза. — Квалитет из-

врстан. — Цене, искључена

свака конкуренција — Улица

Франше Д' Епере број 20.

Продаја Плацева у центру Вароши Гр. Скопља

У улици Просветној, до новопроектваног Општинског Парка „Александрова Башта“, на венцу Цара Душана, Обилићевом Вилу, на венцу Св. Саве, и другим попречним улицама, које су широке 30, 32 и 20 а најмање 16 метара са још по два сквера на свакој раскрсници и т. д., продаје се већи број плацева под најповољнијим условима. Цео комплекс имања од

170,000 кв. м. налази се одмах позади данашњег Народног Позоришта, пређе баштоване, са десне стране Јаза (који се по регулационом плану диже) и паралелно Престолонаследниковом улицом на све до сиротињског дома.

У том делу вароши има преко 6.000 родног дрвећа и скоро на сваком плацу припада по неколико дрвета а поред тога Управа имања још прошле године набавала је око 2.000 липових садница, које ће на пролеће расадити по свима улицама, а сваки купац добија по неколико комада, да их расади на своме плацу.

Овог лета је продато око 70 парцела и озидано је око 20 кућа, а за пролеће се спрема велико зидање. Ко год жели да у Скопљу има имање у најчистијем, најздравијем и најлепшем делу вароши, где је увек свеж шарпланински ваздух, где ће бити два велика општинска парка, тај нека пожурити да избере парцелу, а свима предстоји у најскоријем времену велика будућност.

Цене су за сваку парцелу утврђене, половина вредности полаже се одмах, а половина за годину дана. Тапије за сваку парцелу готове су и одмах се издају

За обавештења обратити се *Скопској Извозној Банци* или фирми *Буњак. Варон и Радосављевић* у Скопљу

Хотел Балкан -- Скопље

Реновиране собе са удобним постељама.

Одлична српска кујна. — Вајфертово пиво.

У истој згради биоскоп са најмодернијим

новим филмовима.